

Seminární úkol č. 8-12

Právní principy jako cesta k ochraně lidských práv

Úkol č. 1

Pokuste se uvést, co jsou to principy. Pomožte si následujícími příklady a uveďte, která tvrzení považujete za vyjádření principu a proč:

- a) „...závěť je neplatná, není-li podepsaná třemi svědky“
- b) „...neberte, co patří jinému...“
- c) „ ...nejvyšší povolená rychlost na dálnici je sto padesát km za hodinu...“
- d) „... každému, co jeho jest...“
- e) „... nikdo nesmí profitovat ze své protiprávnosti“...

Úkol č. 2

Na základě tohoto případu „Dominik“ si budeme demonstrovat jak řešil Ústavní soud ČR kolizi základních práv. Vaším úkolem je si tento případ přečíst (je to zkrácena verze) a určit, a) která základní práva se zde dostávají do kolize a b) zda souhlasíte s rozhodnutí Ústavního soudu

Případ Dominik

Podstata casuy:

Okresní soud v Karviné na návrh Magistrátu města Karviné předběžné opatření, kterým nezletilého syna stěžovatelů, D. J., předal do péče Kliniky dětské onkologie Fakultní nemocnice Brno a ustanovil mu podle § 76a odst. 3 o. s. ř. opatrovníka pro řízení. Z odůvodnění tohoto rozhodnutí vyplynulo, že dne 7. 8. 2003 obdržel Magistrát města Karviné informaci od Fakultní nemocnice Brno, že v době od 18. 7. 2003 měla v péči nezletilého, u něhož bylo diagnostikováno vysoce zhoubné nádorové onemocnění, které vede nezvratně, není-li adekvátně léčeno, ke smrti pacienta. Současné dostupné léčebné metody poskytují naději na vyléčení, při léčbě je však třeba aplikace krevních derivátů. O těchto skutečnostech byli oba rodiče informováni, ti však nemocnici sdělili, že jsou Svědci Jehovovi a od počátku léčby projevovali negativní postoj k aplikaci krevních derivátů. Protože si ale byli vědomi závažnosti onemocnění, dali k této léčbě souhlas. V několika dnech se stav nezletilého zhoršil, a tak dne 4. 8. 2003 byl přijat v uvedené nemocnici, kde bylo nutno podat i krevní transfuze. Dne 6. 8. 2003 v prohlášení rodiče uvedli, že jsou si vědomi závažnosti onemocnění. Pokud však léčení nezletilého bude vyžadovat další transfuze krve, nemohou s nimi pro náboženské přesvědčení a ze zdravotních důvodů souhlasit. Proto trvali na tom, aby nezletilý byl léčen pouze prostředky zmírňujícími bolest.

Odůvodnění soudu: **Vzhledem k tomu, že rodiče nadále odmítají další léčbu chemoterapií spojenou s transfuzemi krve, jež však nemá žádnou alternativu, berou dle navrhovatele nezletilému jedinou naději na vyléčení a závažně tak ohrožují jeho zdravotní stav a život.**

Ústavní stížnost:

1. Stěžovatelé uvádějí, že jsou zákonnými zástupci nezletilého, řádně se o něj starali a žádali pro něj léčbu v souladu s vědeckými poznatky bez rizik transfuze. Dle stěžovatelů však lze z postupu soudu dovozovat, že kdykoliv rodiče vysloví v případě léčby svého smrtelně nemocného dítěte v souladu s vědeckými poznatky jiný názor než jeho ošetřující lékař, stane se to důvodem k omezení jejich rodičovských práv předběžným opatřením, aniž by jakýkoli nezávislý orgán zkoumal, zda existují v souladu s názorem rodičů dítěte v oblasti medicíny de lege artis alternativní možnosti se srovnatelnou nadějí na úspěch léčby.

2. Stěžovatelé dále namítají, že dítě se neocitlo bez péče, kdy se o něj po celou dobu řádně starali, přičemž není ohroženo jednáním rodičů, ale těžkou zhoubnou nemocí.

Rozhodnutí ÚS:

Dle Ústavního soudu v daném případě nevznikají pochybnosti o tom, že smyslem a cílem vydání předběžného opatření byla ochrana práv nezletilé osoby, a to práva na ochranu zdraví dle čl. 30 odst. 1 Listiny a jeho práva na život zakotveného v čl. 6 Listiny.

Zbývá tedy posoudit, zda se jednalo o zásah v demokratické společnosti nezbytný, tedy zda pro něj existovaly relevantní a dostatečné důvody. V tomto ohledu **dospěl Ústavní soud k závěru, že ochrana zdraví a života dítěte, a o ní vzhledem ke konkrétním okolnostem skutečně šlo, je zcela relevantním a více než dostatečným důvodem pro zásah do rodičovských práv, kdy jde o hodnotu, jejíž ochrana je v systému základních práv a svobod jednoznačně prioritní.** Jinak řečeno, obecné soudy jsou povinny zajistit spravedlivou rovnováhu mezi zájmy dítěte a zájmy jeho rodiče, zvláštní pozornost však musí být věnována zájmu dítěte, který může - v závislosti na své povaze a závažnosti - převážít nad zájmem rodiče; především **nelze připustit, aby rodiče přijímali opatření škodlivá pro zdraví nebo rozvoj dítěte.**

Že se o takové opatření jednalo, vyplývá z výše uvedených rozhodnutí. Ústavní soud ani nezjistil, že u příslušného opatření orgánů veřejné moci šlo o opatření nadbytečné, neplnící svůj účel, neboť na jeho základě bylo možno neprodleně zahájit nezbytnou léčbu nezletilého, současně nešlo ani o opatření zjevně nepřiměřené, protože omezuje práva rodičů jen v tom rozsahu, v jakém tomu bylo v dané věci třeba.

Úkol č. 3

Co jsou to lidská práva?

Pokuste se o zodpovězení této otázky. Lidská práva jsou....

Úkol č. 4

Současné pokusy o ospravedlnění lidských práv můžeme rozdělit do několika skupin:

1. skupina: optimistická

„Lidská práva jsou základní práva, nezczitelná a univerzální práva, která náleží jedinci nebo za určitých okolností i skupině jedinců a komunitě. Lidská práva jsou univerzální a inherentní (vlastní) každé lidské bytosti“

2. skupina- skeptická

Lidská práva se těžko definují. Pojem lidských práv není jednoznačný, existuje řada jeho významů.

3. skupina- odmítající: lidská práva jsou fikce, sociální konstrukt

„Lidská práva jsou jen morální fikce, věřit v lidská práva je něco takového jako věřit v čarodějnice; dokazování jejich existence má stejnou povahu jako dokazování, že existují čarodějnice, každý takový důkaz ztroskotává.“ (americký etik A.Mac Intyre)

„Lidská práva nejsou ničím jiným jen sociálním konstruktem“

(americký filosof R. Rorty)

Otázky k přemýšlení a diskusi:

- Ke které pozici se přikláníte? Máte na to již nějaký názor?
- Pokuste se polemizovat s MacIntyrem a vyvrátit jeho tvrzení
- Souhlasili by jste s Rortyho názorem, že lidská práva jsou jen sociálním konstruktem?
- Co je podle vás důkazem opodstatněnosti lidských práv? Můžete nějaký důkaz uvést?